

Càlidoscopi cultural: matisos i significats de la cultura popular

Published by [Interacció](#) [1] on 17/07/2018 - 11:52 | Last modification: 02/03/2026 - 18:04

Una aproximació crítica a què entenem per cultura popular a partir de les diverses definicions i relats conceptuals que travessen aquest concepte des de la teoria cultural i la pràctica social

A l'[entrada](#) [2] del divendres 13 de juliol vam parlar de turisme cultural. Acostar-se a aquest concepte és tot un repte perquè no té una [definició clara](#) [3]. Si "turisme" i "cultura", per si sols, són conceptes que se'ns escapen de les mans quan els volem acotar, "turisme cultural" és una categoria encara més problemàtica. Passa el mateix amb "cultura popular". De què parlem realment quan fem servir aquestes paraules? Què entenem per "cultura" i per "popular"? Quina diferència presenta amb la cultura de masses, la cultura folklòrica o la baixa cultura? Per intentar respondre aquestes preguntes, John Storey va escriure a finals dels anys noranta «*Teoría cultural y cultura popular*».

La cultura popular sorgeix amb la industrialització. Imatge: [Gallery Hip](#) [4]

tan amplis com "cultura popular" és fàcil que comencem a fer malabarismes amb unes paraules que, a causa de la seva polisèmia, semblen buides. Els matisos en la definició acostumen a dependre del punt de vista, de la disciplina de la qual es parteix. Així, "cultura" no voldrà dir el mateix, segurament, des de l'òptica de la sociologia que des de l'òptica de la crítica literària, per posar dos exemples qualssevol. Per aquest motiu, Storey es proposa oferir una panoràmica de les diverses visions de la cultura popular. En comptes de traçar-ne una cronologia, el llibre presenta les ramificacions teòriques i metodològiques de determinats moments de la història de l'estudi de la cultura popular. Al prefaci de la primera edició, Storey explica que intenta tractar la teoria cultural i la cultura popular com "una formació discursiva, y centrarme no tanto en la procedencia histórica, como en cómo funciona ideológicamente en el presente" (p. 9).

L'òpera és cultura popular? L'any 1991 Luciano Pavarotti va reunir més de 100.000 persones a Hyde Park (Londres)

Val la pena parar atenció al capítol introductori, que pretén respondre una pregunta ambiciosa: "¿Qué es la cultura popular?" D'entrada, un avís per a navegants. Storey cita les paraules de Tony Bennett: "el concepto de cultura popular es prácticamente inútil, un cajón de sastre de significados confusos y contradictorios" (p. 13). A continuació, l'autor afegeix que aquesta és "una categoría conceptual vacía, que puede rellenarse con una amplia variedad de modos a menudo en conflicto, según el contexto en que se use" (ibídem). La definició de "cultura popular" requereix un espàrring. Sempre necessitem contrastar-la, implícitament o explícita, amb una altra categoria conceptual, com ara cultura folkòrica, cultura de masses, cultura dominant, etc. Després d'intentar establir què volen dir "cultura" i "ideologia", l'autor certifica que el paisatge conceptual en què es mouen aquestes idees està marcat inevitablement per relacions de poder i política. En aquest primer capítol, Storey sintetitza sis definicions essencials que vertebraran l'estudi de la cultura popular:

- cultura popular = el que agrada a molta gent. Aquesta correlació es pot sustentar amb les estadístiques de consum cultural. Certament, el punt de vista quantitatiu aporta informació rellevant. Ara bé, ens dona tanta informació que la categoria esdevé massa àmplia i, per tant, inoperativa.
- cultura popular ? alta cultura. Des del punt de vista d'aquesta oposició, la cultura popular és una cultura inferior; és tot allò que no compleix els criteris de l'alta cultura. Storey posa d'exemple l'èxit de Luciano Pavarotti al Regne Unit, un fenomen que qüestionava l'antítesi.
- cultura popular = cultura de masses. Aquesta definició està intrínscament relacionada amb l'anterior i posa l'èmfasi en l'aspecte comercial de la cultura. En aquest cas, Storey fa referència al procés d'americanització amb què normalment s'associa la cultura de masses.

Un anunci de Levi's amb música de The Clash. Cultura popular al servei de la publicitat.

- cultura popular = cultura folklorica. És a dir, és la cultura que "té origen en la gent". El problema d'aquesta explicació és qui s'inclou en la categoria 'gent'. A més, obvia d'alguna manera el component comercial.
- visió neogramsciana. Aquesta definició parteix del concepte d'hegemonia d'Antonio Gramsci. Pel filòsof italià, l'hegemonia és la manera com els grups dominants de la societat intenten guanyar-se el consentiment dels grups subordinats a través del lideratge intel·lectual i moral. L'enfocament neogramscianista

veu la cultura popular com un espai de lluita entre la 'resistència' dels grups subordinats i les 'forces d'incorporació' que operen a favor dels grups dominants. Així, els textos i les pràctiques de la cultura popular basculen en un equilibri de consens. D'altra banda, aquesta perspectiva suggereix que, de fet, les teories de la cultura popular són realment "teorías sobre la constitución del «pueblo»" (p. 28-29).

- postmodernitat. La condició postmoderna, terme que encunya Jean-François Lyotard, difumina la distinció entre alta cultura i baixa cultura. Mentre que per uns això representa la fi de l'elitisme cultural, per uns altres significa la victòria final del comerç sobre la cultura.

Al llarg dels vuit capítols de «Teoría cultural y cultura popular», Storey amplia aquestes definicions deixant que els autors parlin per si mateixos. A la vegada, ofereix nombroses lectures complementàries i recursos webs.

En definitiva, segons quines ulleres ens posem veurem la cultura popular d'una manera o d'una altra. A casa nostra, no podem evitar pensar en sardanes, gralles, correfocs i castellers. Però aquest només és un aspecte de la cultura popular. A mesura que anem enumerant exemples ens adonem que s'eixamplen els horitzons de significat del terme. Al mateix temps, prenem consciència de la lleugeresa amb què el fem servir. Com en un calidoscopi, cada vegada que mirem la cultura popular adquireix una nova forma amb nous matisos. I per això no podem deixar de mirar-la.

Accés

Llibre registrat i disponible al catàleg bibliogràfic [C \[5\]](#)[ERCles \[5\]](#) especialitzat en polítiques culturals i pensament contemporani.

Storey, John (2012) *Teoría cultural y cultura popular* (2a ed.). Octaedro

Categories: Llibre

Categories: Article

Tags: cultura popular

Tags: valor públic de la cultura

Tags: patrimoni cultural

- [6]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2018/calidoscopi-cultura-popular>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <http://interaccio.diba.cat/blogs/2018/turistes-vingueren>

[3] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/turisme_cultural_1.pdf

[4] <http://galleryhip.com/old-movie-theater-sign.html>

[5] <http://cercles.diba.cat/>

[6] <https://interaccio.diba.cat/node/7707>